

The Relationship between Transformational Leadership of School Administrators and Academic Administration in Secondary Schools under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area

Nantana Dechsri ^{1*}, Orachorn Wattanakul ², Prompak Buengbua ³ and Taworn Wattanakul ⁴

¹ Master Student of Educational Administration, Rattana Bundit University

^{2,3,4} Lecturer of Education Administration, Rattana Bundit University

* Corresponding author. E-mail: krukainantana4159@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the levels of transformational leadership of school administrators and academic administration in secondary schools, and (2) analyze the relationship between transformational leadership of school administrators and academic administration in secondary schools under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area. The sample consisted of 330 secondary school teachers selected through simple random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with item-objective congruence (IOC) values ranging between 0.67-1.00 and an overall reliability coefficient of 0.99. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings revealed that (1) both transformational leadership and academic administration were at a high level overall, and (2) transformational leadership of school administrators was positively correlated with academic administration at a high level, with statistical significance at the .01 level. These findings provide empirical evidence supporting the role of transformational leadership in enhancing the effectiveness of academic administration in secondary schools and offer implications for educational leadership development and policy improvement.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators, Academic Administration, Secondary Schools, Samut Prakan.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

นันทนา เดชศรี^{1*}, อรชร วัฒนกุล², พร้อมภักดิ์ บึงบัว³ และ ถาวร วัฒนกุล⁴

¹ นิสิตหลักสูตร การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

^{2,3,4} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

* Corresponding author. E-mail: krukainantana4159@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 330 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้ให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนบทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนมัธยมศึกษา, จังหวัดสมุทรปราการ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการนิเทศภายใน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายฉบับสะท้อนว่าการบริหารงานวิชาการยังประสบปัญหาในด้านประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการพัฒนา (กานต์ชนก ปัทมรัตน์, 2564; กิรติ นิยมพุ่ม, 2565) จึงทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนภารกิจหลักดังกล่าว

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ณัฐฐาโชติ จันทร์เพ็ชร, 2562) โดยในแนวคิดดังกล่าวมีรากฐานมาจาก Burns (1978) ซึ่งเสนอแนวคิดผู้นำที่ยกระดับแรงจูงใจและคุณธรรมของผู้ตาม และได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดย Bass and Avolio (1994) ที่อธิบายองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล และอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ สามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ ธนาภรณ์ ชานันโท (2557) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล ขณะที่ อูมาพร นันทวิสุทธิ (2561) และ อรุมา บุญศาสตร์ (2557) รายงาน

ผลในทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม

การศึกษาของ นงนุช อินทรโคกสูง (2565) ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีผู้นำที่สามารถกำหนดทิศทางและพัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อทำการศึกษาภายในงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในบริบทต่าง ๆ

แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในหลายบริบท แต่ยังไม่มีการศึกษาเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งมีลักษณะบริบทเฉพาะด้านจำนวนสถานศึกษาและความหลากหลายของครูผู้สอน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวในบริบทพื้นที่เฉพาะ เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และกำหนดแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,331 คน จาก 25 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวที่ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยโดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2-3 คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานวิชาการ

โดยตอนที่ 2-3 มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยข้อคำถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่าในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (Likert Scale) และกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (1977) ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993 ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในระดับสูงมาก

จากการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993 ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเสถียร และสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2567 ถึงเดือนมิถุนายน 2568 โดยผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแก่ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 330 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วน 330 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100

ก่อนการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยโดยสมัครใจ พร้อมทั้งรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จากนั้นจึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

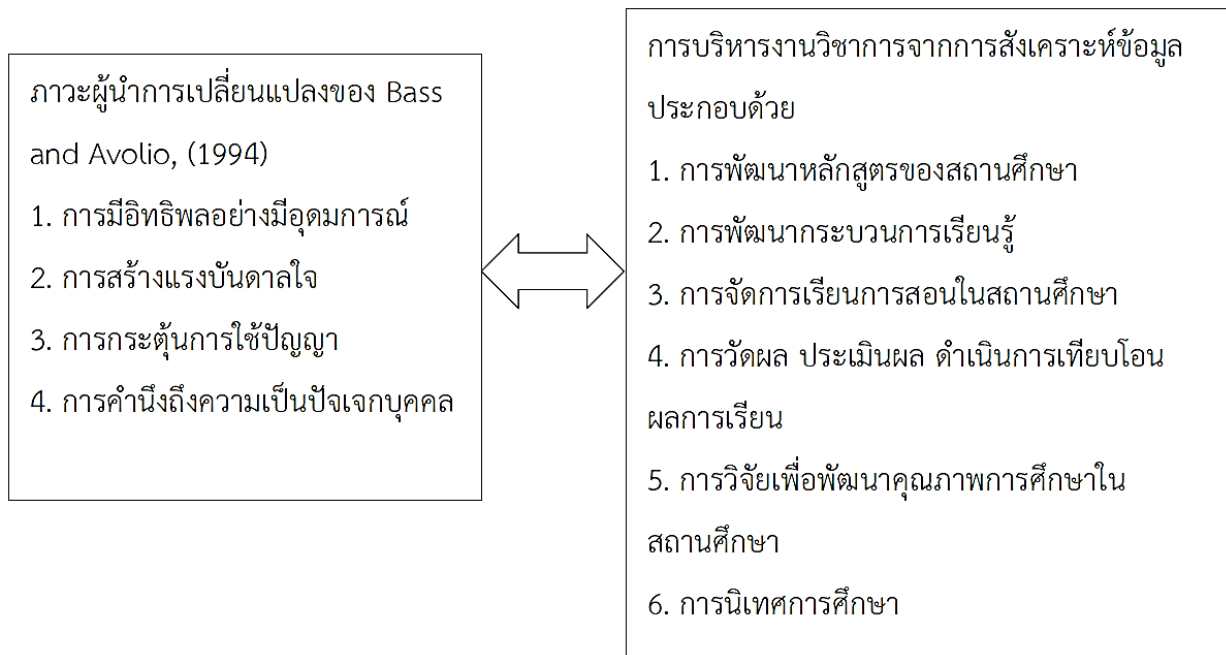
6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) การกระตุ้นทางปัญญา และ (4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยสำหรับการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (6) การนิเทศการศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรต้น (Independent Variable) และการบริหารงานวิชาการเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยมีสมมติฐานว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการตอบแบบสอบถามในส่วนปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เพศชาย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในระดับตัวแปรภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการ เป็นการแสดงในภาพรวมสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการ โดยภาพรวม

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง			
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.21	0.67	มากที่สุด
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.20	0.59	มาก
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.22	0.66	มากที่สุด
ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.23	0.68	มากที่สุด
รวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.22	0.64	มากที่สุด
การบริหารงานด้านวิชาการ			
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.24	0.68	มากที่สุด
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.23	0.70	มากที่สุด

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.24	0.71	มากที่สุด
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการโอนผลการเรียน	4.25	0.77	มากที่สุด
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.26	0.71	มากที่สุด
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.27	0.70	มากที่สุด
รวมการบริหารงานด้านวิชาการ	4.25	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.68) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมที่น่าที่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นการพัฒนา และให้ความสำคัญกับบุคลากรในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของการบริหารงานวิชาการ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.71) สะท้อนถึง การดำเนินงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศภายในที่มีความเข้มข้น เมื่อพิจารณาร่วมกันทั้งสองตัวแปร พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งคู่ ซึ่งบ่งชี้ถึงความพร้อมเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานทางด้านวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	การบริหารงานทางด้านวิชาการ						โดยรวม
	การพัฒนาหลักสูตร (Y1)	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y2)	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y3)	การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการโอนผลการเรียน (Y4)	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y5)	การนิเทศการศึกษา (Y6)	
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X1)	.758**	.758**	.791**	.798**	.817**	.786**	.845**
การสร้างแรงบันดาลใจ (X2)	.754**	.761**	.775**	.775**	.791**	.773**	.831**
การกระตุ้นทางปัญญา (X3)	.755**	.730**	.722**	.750**	.745**	.759**	.801**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X4)	.785**	.768**	.782**	.788**	.806**	.810**	.851**
โดยรวม	.799**	.790**	.804**	.815**	.827**	.820**	.872**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .78$, $p < .01$) ค่า

ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการนำเชิงเปลี่ยนแปลงมากขึ้น การดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นตามไปด้วย ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้นำในการขับเคลื่อนระบบวิชาการของสถานศึกษาในบริบทพื้นที่ศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในพื้นที่ศึกษามีบทบาทเชิงรุกในการขับเคลื่อนงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มิได้จำกัดเพียงบทบาทด้านการบริหารทั่วไป แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการยกระดับคุณภาพครู ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ระบบการบริหารการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องปรับตัวสู่การเป็นผู้นำเชิงพัฒนามากกว่าผู้สั่งการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นศักยภาพ และพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาในบริบทของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน และสามารถกำหนดทิศทางการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ระดับที่อยู่ในเกณฑ์มาก อันสะท้อนถึงความสามารถในการปรับบทบาทผู้นำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนาภรณ์ ชานันโท (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการกระตุ้นทางปัญญา และยังสอดคล้องกับ อูมาพร นันทวิสุทธิ (2561) ที่รายงานว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ว่า ระดับภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการที่อยู่ในระดับมาก จึงไม่เพียงสะท้อนการปฏิบัติงานในเชิงปริมาณ แต่สะท้อนถึงศักยภาพเชิงโครงสร้างของระบบบริหารสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศอย่าง Radiana and Usman (2024) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การมีส่วนร่วมของครู และนวัตกรรมองค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงสามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยอธิบายว่าภาวะผู้นำที่ดีช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเอื้อต่อการพัฒนาองค์รวมของคุณภาพการศึกษา และ Alzoraiki et al. (2024) รายงานผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่ดีขึ้น ครูมีแรงจูงใจในงานเพิ่มขึ้น และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ซึ่งสะท้อนว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงไม่เพียงส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการแต่ยังขยายไปถึงการพัฒนา school culture และการยกระดับผลลัพธ์ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยรวม

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .78, p < .01$) ซึ่งถือเป็นค่าความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าทั้งสองตัวแปรมีแนวโน้มเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน ในเชิงวิเคราะห์ ค่าความสัมพันธ์ระดับสูงดังกล่าวสะท้อนว่าการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมิได้ส่งผลเพียงทางอ้อม แต่มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของกระบวนการบริหารงานวิชาการ กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการนำเชิงเปลี่ยนแปลง เช่น การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และการให้ การสนับสนุนรายบุคคล การดำเนินงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาอย่างสอดคล้องกัน และในมุมมองเชิงทฤษฎี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยจึงชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของงานวิชาการมิได้ขึ้นอยู่กับระบบงานเพียง

อย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อรุมา บุญศาสตร์ (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องกับ นงนุช อินทรโคกสูง (2565) ที่ชี้ว่าการนิเทศและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้บริหารมีบทบาทนำอย่างชัดเจน ดังนั้น ค่าความสัมพันธ์ระดับสูงที่พบในการศึกษาครั้งนี้จึงตอกย้ำว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรถูกกำหนดเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทพื้นที่ที่มีความหลากหลายและความท้าทายเชิงโครงสร้างเช่นจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับผลลัพธ์ด้านวิชาการ โดย Leithwood and Sun (2020) พบว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนผ่านกระบวนการพัฒนาครู การเสริมสร้างความมุ่งมั่นของบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้นำมิได้มีบทบาทเพียงในระดับการกำหนดนโยบาย แต่มีอิทธิพลเชิงโครงสร้างต่อระบบงานวิชาการทั้งหมดของสถานศึกษา กล่าวคือ เมื่อผู้นำสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ย่อมก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ Hallinger and Kulophas (2020) ยังรายงานว่าภาวะผู้นำมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาวิชาชีพครูและกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทที่โรงเรียนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบค่าความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .78$) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมิได้เป็นเพียงปัจจัยสนับสนุน แต่เป็นกลไกหลักที่เชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนำองค์กรและขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม

ประการที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงขึ้น จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีแนวโน้มพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นตามไปด้วย

สามารถสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือของครูและยกระดับคุณภาพการดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการจัดอบรมหรือโครงการพัฒนาผู้บริหารที่มุ่งเน้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างทักษะการนำและการจัดการเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวม

1.3 สถานศึกษาควรกำหนดแผนพัฒนางานวิชาการที่เชื่อมโยงกับบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศในการทำงาน หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อขยายกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมมิติที่หลากหลาย และช่วยอธิบายกลไกเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อศึกษากระบวนการเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ ทั้งในมิติพฤติกรรมกรรมการนำ การตัดสินใจ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ

2.3 ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด เพื่อศึกษาความแตกต่างเชิงบริบทของภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอธิบายผลการวิจัย และสนับสนุนการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารในระดับที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *โรงเรียนมาตรฐานสากล คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
กานต์ชนก ปีพมรัตน์. (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มแม่เป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์.*
- กীরดี ฉิมพุด. (2565). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์.*
- ณัฐโชติ จันทร์เพ็ชร. (2562). การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3
"Graduate School CONFERENCE 2019.* (หน้า 186-195). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธนาภรณ์ ชานันโท. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- นงนุช อินทรโคกสูง. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.*
- อุมาพร นันทวิสุทธิ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม, 12(1), 90-
105.*
- อรอุมา บุญศาสตร์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.*
- Alzoraiki, M., Ahmad, A. R., Ateeq, A., & Milhem, M. (2024, July). The role of transformational leadership in
enhancing school culture and teaching performance in Yemeni public schools. In *Frontiers in
education, 9*, 1413607.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational
leadership*. Sage Publications.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Prentice-Hall.

Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.

Hallinger, P., & Kulophas, D. (2022). The evolving knowledge base on leadership and teacher professional learning: a bibliometric analysis of the literature, 1960-2018. *Leadership for professional learning*, 6-25.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Radiana, U. (2024). Transformational leadership and its impact on school performance in the 21st century. *Jurnal Manajemen Pendidikan*, 15(1), 10-18.

Sun, J., & Leithwood, K. (2012). Transformational school leadership effects on student achievement. *Leadership and Policy in Schools*, 11(4), 418-451.